

۱۱۳۲۸

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بین المللی امام خمینی

دانشکده علوم اجتماعی

گروه روان شناسی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته روان شناسی عمومی

موضوع:

بررسی رابطه تعدد نقش با فرسودگی شغلی و رضایت از زندگی زنانی در زنان

شاغل بخش صنعت و مقایسه آن با زنان خانه دار

استاد راهنما:

دکتر عبدالجواد احمدی

استاد مشاور:

دکتر نصراله عسگری

توسط:

معصومه حسین وردی

کتابخانه مرکزی امام خمینی
مستند مدارک

۱۳۸۸ / ۳ / ۳

اسفند ۱۳۸۷

۱۱۳۳۸۰

دانشگاه بین المللی امام خمینی

دانشکده علوم اجتماعی

گروه روان شناسی

جلسه دفاعیه پایان نامه خانم معصومه حسین وردی دانشجوی کارشناسی ارشد روان شناسی عمومی تحت عنوان " بررسی رابطه تعدد نقش با فرسودگی شغلی و رضایت از زندگی زناشویی در زنان شاغل بخش صنعت و مقایسه آن با زنان خانه دار "

در تاریخ ۱۳۸۷/۱۲/۱۱ برگزار گردید و با نمره ۱۹.۸ مورد تأیید هیئت داوران قرار گرفت.

استاد راهنما: دکتر عبدالجواد احمیلی

استاد مشاور: دکتر نصراله عسگری

داور داخلی: دکتر علی محمد موسوی

داور خارجی: دکتر سید موسی کافی

نماینده تحصیلات تکمیلی: دکتر حسن شمس اسفند آباد

بسمه تعالی

دانشگاه بین المللی امام خمینی

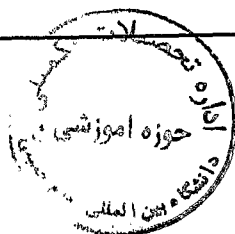
دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)
معاونت آموزشی دانشگاه - مدیریت تحصیلات تکمیلی
(فرم شماره ۲۶)

تعهد نامه اصالت پایان نامه

اینجانب محمّد حسن وردی دانشجوی رشته مطالعات اسلامی مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد بدین وسیله اصالت کلیه مطالب موجود در مباحث مطروحه در پایان نامه / تز تحصیلی خود، با عنوان تأثیر سبک زندگی بر سلامت روانی در میان دانشجویان اعلام می نمایم که تمامی محتوی آن حاصل مطالعه، پژوهش و تدوین خودم بوده و به هیچ وجه رونویسی از پایان نامه و یا هیچ اثر یا منبع دیگری، اعم از داخلی، خارجی و یا بین المللی، نبوده و تعهد می نمایم در صورت اثبات عدم اصالت آن و یا احراز عدم صحت مفاد و یا لوازم این تعهد نامه در هر مرحله از مراحل منتهی به فارغ التحصیلی و یا پس از آن و یا تحصیل در مقاطع دیگر و یا اشتغال و ... دانشگاه حق دارد ضمن رد پایان نامه نسبت به لغو و ابطال مدرک تحصیلی مربوطه اقدام نماید. مضافاً اینکه کلیه مسئولیت ها و پیامدهای قانونی و یا خسارت وارده از هر حیث متوجه اینجانب می باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو محمّد حسن وردی

امضاء و تاریخ

تقدیم

« به دو گوهر گرانبهای زندگیم، پدر و مادرم، که وقتی کوچک بودم کودکیم بودند، وقتی پرشور بودم جوانی ام

بودند، امید دل خسته ام بودند به وقت درماندگی و حال که ایستاده ام قامتتم هستند»

« به همسر عزیزم

به خاطر لحظاتی که یار و همراه من بوده است»

سپاسگزاری

سپاس خدایی را که مرا فرصت داد تا بجویم بیابم و جراتم داد بنگارم.

پس از سپاس بر درگاه باری تعالی که به قلم و آنچه می نویسد سوگند خورد و به انسان آموخت آنچه را که نمی دانست آرزو مندم که همواره در راه علم و تحصیل و آنچه که پروردگار باری تعالی بر آن قسم یاد کرده باقی بمانم.

بر خود واجب می دانم که از زحمات آقای دکتر عبدالجواد احمدی که مسئولیت راهنمایی این پایان نامه را بر عهده داشتند تشکر و سپاسگزاری نمایم.

همچنین از جناب آقای دکتر نصراله عسگری که دلسوزانه در جهت انجام پایان نامه مرا یاری نمودند سپاسگزار و متشکرم.

از اساتید گرانقدر گروه روانشناسی که در طی این دوره بیشترین رهنمودها را نسبت به من مبدول داشته اند و در پیمودن راه عظیم دانش رهرو راه من بودند قدردانی می کنم.

در پایان از برادرانم که در طول دوران تحصیلم کلام گرمشان و عمل موثرشان همواره یاری رسان من در امر تحصیل بوده بسیار سپاسگزارم.

چکیده:

این پژوهش به منظور بررسی رابطه تعدد نقش با فرسودگی شغلی و رضایت از زندگی زناشویی در زنان شاغل بخش صنعت و مقایسه آن با زنان خانه دار انجام شده است. روش نمونه گیری خوشه ای است که ابتدا فهرست شرکت های صنعتی به طور تصادفی تعدادی شرکت انتخاب شدند و سپس از بین کارکنان آنها تعدادی نمونه به صورت تصادفی انتخاب شد.

نمونه به تعداد ۳۰۰ نفر (۱۰۰ نفر زنان شاغل متأهل، ۱۰۰ نفر زنان شاغل مجرد، ۱۰۰ نفر زنان خانه دار) از سه گروه مذکور انتخاب شده است.

روش پژوهش از نوع همبستگی و ابزار گردآوری اطلاعات دو پرسشنامه فرسودگی شغلی مسلج و رضایت از زندگی زناشویی گلوبوک-راست است.

پایایی پرسشنامه فرسودگی شغلی مسلج در هر خرده مقیاس پرسشنامه (خستگی عاطفی، مسخ شخصیت، احساس موفقیت فردی) با استفاده از روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۸۱، ۰/۷۵ برآورد شده است. روایی پرسشنامه فرسودگی شغلی نیز در پژوهشهای قبلی مورد تأیید قرار گرفته است.

پرسشنامه رضایت از زندگی زناشویی گلوبوک-راست با آلفای کرونباخ ۰/۹۲ نشانه همسانی درونی بالای پرسشنامه است و همچنین $r = ۰/۹۴$ نشانه پایایی بازآزمایی عالی پرسشنامه است.

ارائه و تجزیه و تحلیل اطلاعات به وسیله روشهای آماری توصیفی (میانگین، انحراف معیار) و استنباطی (t مستقل) با استفاده از نرم افزار Spss انجام شده است.

نتایج بدست آمده در پژوهش نشان می دهد که:

زنان دارای تعدد نقش (متأهل) از خستگی عاطفی بیشتر و احساس موفقیت فردی کمتر، که نشان دهنده فرسودگی شغلی است، رنج می برند.

رضایت از زندگی زناشویی در دو گروه شاغل متأهل و خانه دار تفاوتی را نشان نداده است.

کلید واژه ها = تعدد نقش - فرسودگی شغلی - خستگی عاطفی - مسخ شخصیت - موفقیت فردی - رضایت از زندگی

زناشویی

فصل اول: کلیات تحقیق

۱.....	مقدمه.....
۲.....	بیان مسئله.....
۵.....	اهمیت پژوهش.....
۶.....	هدف پژوهش.....
۶.....	فرضیه های پژوهش.....
۷.....	متغیرهای پژوهش.....
۷.....	تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها.....

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

الف- مبانی نظری

۹.....	تاریخچه اشتغال زنان.....
۱۵.....	اشتغال زنان در ایران.....
۱۸.....	تعدد نقش زنان شاغل.....
۲۲.....	فرسودگی شغلی.....
۲۵.....	نظریات فرسودگی شغلی.....
۳۲.....	علائم فرسودگی شغلی.....
۳۳.....	علل فرسودگی شغلی.....
۳۵.....	استراتژیهای پیشگیری و کنترل.....

۳۶	منابع و روشهای مقابله با فرسودگی شغلی.....
۳۸	رضایت از زندگی زناشویی.....
۳۸	عوامل موثر بر رضامندی زناشویی.....
۴۴	بررسی و نظریه های موجود در رابطه با رضامندی زناشویی.....

ب- مروری بر پژوهشهای قبلی

۵۲	تحقیقات در مورد فرسودگی شغلی.....
۵۷	تحقیقات در مورد رضایت از زندگی زناشویی.....

فصل سوم: روش تحقیق

۶۵	مقدمه.....
۶۵	روش تحقیق.....
۶۶	جامعه آماری.....
۶۶	حجم نمونه و روش نمونه گیری.....
۶۷	ابزار جمع آوری اطلاعات.....
۷۱	روش های آماری تجزیه و تحلیل داده های پژوهشی.....

فصل چهارم: بیان یافته ها و تجزیه و تحلیل اطلاعات

۷۳	الف- بیان یافته ها.....
۸۲	ب- آزمون فرضیات.....

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۹۷..... بحث و نتیجه گیری

۱۰۲..... محدودیت ها

۱۰۳..... پیشنهادات

منابع

۱۰۴..... منابع فارسی

۱۰۸..... منابع لاتین

ضمائم

- جدول شماره ۱-۳: ویژگیهای جمعیت شناختی زنان نمونه شرکت کننده در مطالعه..... ۶۶
- جدول شماره ۱-۴: توزیع فراوانی مربوط به نمرات آزمون رضایت از زندگی زناشویی..... ۷۳
- جدول شماره ۲-۴: توزیع فراوانی مربوط به نمرات مقیاس خستگی عاطفی در آزمون فرسودگی شغلی..... ۷۴
- جدول شماره ۳-۴: توزیع فراوانی مربوط به نمرات مقیاس مسخ شخصیت در آزمون فرسودگی شغلی..... ۷۵
- جدول شماره ۴-۴: توزیع فراوانی مربوط به نمرات مقیاس احساس موفقیت فردی در آزمون فرسودگی شغلی..... ۷۶
- جدول شماره ۵-۴: توزیع فراوانی مربوط به توصیف نمرات خستگی عاطفی در آزمودنیها..... ۷۷
- جدول شماره ۶-۴: توزیع فراوانی مربوط به توصیف نمرات مقیاس مسخ شخصیت در آزمودنیها..... ۷۸
- جدول شماره ۷-۴: توزیع فراوانی مربوط به توصیف نمرات احساس موفقیت فردی در آزمودنیها..... ۷۹
- جدول شماره ۸-۴: توزیع فراوانی مربوط به مدت ازدواج در آزمودنیها..... ۸۰
- جدول شماره ۹-۴: توزیع فراوانی مربوط به تعداد فرزندان آزمودنیها..... ۸۰
- جدول شماره ۱۰-۴: اطلاعات آماری مربوط به متغیرهای مورد مطالعه..... ۸۱
- جدول شماره ۱۱-۴: نتیجه آزمون t برای مقایسه میانگین نمرات دو گروه در شاخص خستگی عاطفی..... ۸۲
- جدول شماره ۱۲-۴: نتیجه آزمون t برای مقایسه میانگین نمرات دو گروه در شاخص مسخ شخصیت..... ۸۳
- جدول شماره ۱۳-۴: نتیجه آزمون t برای مقایسه میانگین نمرات دو گروه در شاخص احساس موفقیت فردی..... ۸۴
- جدول شماره ۱۴-۴: نتیجه آزمون t برای مقایسه میانگین نمرات دو گروه در شاخص رضایت زناشویی..... ۸۵
- جدول شماره ۱۵-۴: ضریب همبستگی رضایت زناشویی با مدت ازدواج آزمودنیها..... ۸۶
- جدول شماره ۱۶-۴: ضریب همبستگی بین رضایت زناشویی و تعداد فرزندان آزمودنیها..... ۸۷

- نمودار شماره ۱-۲: طول دوره ازدواج و رضایت از زندگی زناشویی..... ۴۱
- نمودار شماره ۱-۴: مقایسه میانگین رضایت زناشویی در دو گروه خانه دار و شاغل متأهل..... ۸۸
- نمودار شماره ۲-۴: مقایسه مقیاسهای فرسودگی شغلی در دو گروه شاغل مجرد و متأهل..... ۸۹
- نمودار شماره ۳-۴: هیستوگرام مربوط به نمرات آزمون رضایت زناشویی در زنان شاغل..... ۹۰
- نمودار شماره ۴-۴: هیستوگرام مربوط به نمرات آزمون رضایت زناشویی در زنان خانه دار..... ۹۱
- نمودار شماره ۵-۴: هیستوگرام مربوط به مدت زمان ازدواج زنان شاغل..... ۹۲
- نمودار شماره ۶-۴: هیستوگرام مربوط به مدت زمان ازدواج زنان خانه دار..... ۹۳
- نمودار شماره ۷-۴: هیستوگرام مربوط به تعداد فرزندان زنان شاغل..... ۹۴
- نمودار شماره ۸-۴: هیستوگرام مربوط به تعداد فرزندان زنان خانه دار..... ۹۵

فصل اول

«کلیات تحقیق»

هستی اجتماعی به وضوح بیانگر دو دنیای انسانی متفاوت است. این تقسیم بندی در وهله ی اول مبتنی بر جنسیت است. دیر زمانی است که رابطه بین دو جنس و تبعات اجتماعی آن مورد بحث و بررسی متفکرین قرار گرفته است. برخی ریشه این تقسیم بندی را بر مبنای سرشت طبیعی زن و مرد انگاشته اند و بر این باورند که هر یک از این دو جنس بر مبنای کیفیت خلقت خود مستعد پاره‌ای وظایف هستند (رضا دوست، ۱۳۶۸).

هر شخصی وظایف گوناگونی را انجام می دهد و از وی انتظار می رود امور متعددی را به عهده بگیرد؛ به عبارتی اشخاص، نقشهای مختلفی را در زندگی خود بر عهده دارند. پاره‌ای از این نقشها به طور رسمی و پاره‌ای به طور غیر رسمی به فرد واگذار می شوند. «کار» به عنوان نقشی است که بیشترین وقت مردم را به خود اختصاص می دهد. موقعیت های کاری یا شغلی فقط به مردان محدود نمی شود، بلکه از گذشته های دور، زنان که نقش مادری را بر دوش می کشند، بخشی از نیروی کار را نیز تشکیل می داده‌اند (آلبرایت^۱، ۱۹۹۲).

از زمانی که جامعه ایران به سوی آورده های تمدن جدید حرکت کرد، دگرگونیهای زیادی به بار آمده که یکی از مهمترین آنها اشتغال زنان است. این پدیده، جامعه و مخصوصاً خانواده ایرانی را از جهات بسیاری تحت تأثیر قرار داده است (کیانمهر، ۱۳۷۸).

با توجه به شرکت گسترده زنان در بازار کار کشورهای غربی، مطالعات زیادی توسط محققان این کشورها در مورد رابطه بین اشتغال زنان، نقشهای متعدد ایشان و جنبه های مختلف سلامت، انجام شده است.

در کل تحقیقات نشان داده اند که نقشهای متعدد زنان بر سلامت جسمی و روانی آنان اثرات متفاوتی دارد (صالحی فدری، ۱۳۷۸).

بیان مسئله

عصری که در آن زندگی می‌کنیم عصری جدید از دستاورهای عظیم و تکنولوژیکی، عصر پیشرفت و تغییر و عصر کاربرد انرژی هسته‌ای، ارتباط از راه دور و خود کار شدن فرایند تولید است؛ عظمت و سرعت پیشرفتهای علمی و فنون متأثر از آن بی‌تردید دگرگونیهای اجتماعی و تحولات اقتصادی را به همراه خواهد داشت (مهد یزادگان، ۱۳۷۸).

یکی از موضوعات اساسی در برنامه ریزی خرد و کلان اقتصادی کشورها توجه به نیروی انسانی است چنانکه این نیروی انسانی ماهر و متخصص باشد، سهم زیادی در رشد و توسعه خواهد داشت.

زنان در حدود نیمی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند و از سال ۱۹۷۰، نقش زنان در نیروی کار افزایش یافته است (سفیری، ۱۳۷۷).

به طور معمول فعالیتهای زنان در بخش های رسمی، اشتغال نامیده می‌شود و منظور از بخش رسمی اقتصاد، صنعت، خدمات و آن بخش از کشاورزی است که دارای نیروی کار مزد بگیر باشد (قدیر، ۱۳۸۰).

سنت های ریشه دار اجتماعی و دینی، زنان را به سوی حفظ ارکان خانواده دعوت می‌کند، اما هنجارهای دنیای متجدد- از دیگر سو- آنان را به حضور هر چه بیشتر در جامعه و همکاری فعال در مراکز اشتغال فرا می‌خواند (آذربایجانی، ۱۳۸۰).

با شروع انقلاب صنعتی، نقش های سنتی زنان تا حدودی دگرگون شد به گونه ای که به جای کار صرفاً خانگی، بخش عمده ای از زندگی آنان صرف فعالیتهای بیرون از خانه شد؛ اما این امر موجب جدایی زن از وظایف طبیعی خود نشد امروزه هنوز زنان می‌دانند که پس از سپری کردن آخرین ساعات کاری نقش های سنتی و خانه داری در انتظارشان است (مقصودی، ۱۳۸۲).

توجه به انسان به عنوان یک موجود پیچیده، سازگاری وی با چنین روابط، تجهیزات، تغییرات و دستورالعملها و به طور کلی محیطهای شغلی در یک سازمان متفاوت از گذشته گردیده و انسان عصر حاضر در جریان سازگاری با محیط اجتماعی و شغلی خود ناچار است محدودیتهای و فشارهایی را متحمل شود، لذا یک شغل رضایت آمیز و سازگاری شغلی، طی زمان ممکن است منبع نارضایتی و عدم سازگاری شده و همین امر سبب شود که فرد از روال طبیعی خود

خارج گردیده و دستخوش فرسودگی شود؛ بی تردید بسیاری از مشاغل فشار زا می باشند اما کارکنان سازمانها می دانند که چگونه با این نوع فشارها کنار آمده و از آسیبهای آن مصون بمانند. اما بعضی از افراد بنا به تحمل ناپذیر بودن عوامل فشار زا و یا قدرت و توانایی مقابله ضعیف، دائماً احساس تنش می کنند احساس دایمی فشار اثرات آسیب زای چندی را به جا می گذارد که از آن به نام فرسودگی شغلی (سندرم برنات)^۱ یاد می کنند (مهد یزادگان، ۱۳۷۸).

فرسودگی (بی رمقی یا تنیدگی) شغلی از جمله اختلالهایی است که در سالهای اخیر مورد توجه روانشناسان صنعتی بالینی قرار گرفته است و نتایج تحقیقات نیز نشان می دهند که درصد قابل توجهی از افراد سازمانهای فعال، از این عارضه در رنج هستند.

فرد مبتلا به اختلال فرسودگی شغلی از خستگی جسمی، هیجان (عاطفی) و فرسودگی نگرشی رنج می برد (ساعتچی، ۱۳۷۶).

افراد در این شرایط ممکن است از مراجعین کناره گیری کنند و از همکاران حمایت اجتماعی بیشتری را طلب کنند در این گونه حرفه ها نرخ بالای خودکشی و الکلیسم گزارش شده است (آرگایل^۲، ۱۳۸۲).

پژوهش های متعددی در سراسر جهان نشان می دهد که زنان همواره در فعالیتهای بیرون و درون منزل با تعارض و تضاد روبه رو هستند (مقصودی، ۱۳۸۲).

تعارض نقش اضطراب، افسردگی، تحریک و کاهش رضایت شغلی را به همراه دارد (آرگایل، ۱۳۸۲).

سلامت خانواده در گرو تداوم و سلامت رابطه بین زن و شوهر است و رابطه زناشویی هسته مرکزی نظام خانواده است پس رضایت فرد از رابطه زناشویی به منزله رضایت وی از خانواده است (جوادی، ۱۳۸۵).

پژوهش های پیشین نشان داده است که زنان شاغل به واسطه شغلشان با مشکلات خانوادگی دست به گریبان می شوند که بر میزان و کیفیت اشتغال آنان تأثیر می گذارد (مقصودی، ۱۳۸۲).

در کشوری مانند ایران گرایش زنان به اشتغال همگام با دسترسی بیشتر آنان به سازمانهای آموزشی (مدارس و دانشگاهها) در طی مدتی تقریباً کوتاه در اغلب شهرهای بزرگ شدت یافت اما به دلیل این که این امر با شتابزدگی در

^۱. Burnout Syndrom

^۲. Argayel

میان برخی از گروهها مطرح گردیده است و در عین حال شرایط اجتماعی- فرهنگی جامعه در خیلی از موارد پویایی متناسب با آن را نداشته است اشتغال زنان از سویی با مسائل حاد (در گریه‌های روانی میان زن و شوهر و آثار مستقیم آن بر روحیه فرزندان و تربیت آنان و به هم ریختن نظام خانواده) مواجه گردیده و از سویی دیگر اختلاف عقیده را در میان توده‌های مختلف مردم موجب شده است (کیانمهر، ۱۳۷۸).

فردای ایران با توجه به آنچه روند حرکت در اشتغال زنان نشان می دهد، باید دگرگونی های بسیار بنیادی را در توزیع وظایف و حتی ترکیب بازار اشتغال پیش رو داشته و از آنجا که رسیدن به اوج شکوفایی جامعه و کاهش مشکلات اقتصادی در قدم اول در گرو رسیدن افراد شاغل به شرایط روانی ایده آل و قرار گرفتن آنها در مطلوب ترین شرایط شغلی است بنابراین در این تحقیق سعی شده است فرسودگی شغلی و رضایت زناشویی زنان شاغل و خانه دار مورد بررسی قرار گیرد. بنابراین، سوالهای مطرح شده در ارتباط با این موضوع عبارتند از:

۱- آیا بین تعدد نقش و فرسودگی شغلی رابطه وجود دارد؟

۲- آیا بین تعدد نقش (اشتغال و عدم اشتغال زنان) و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد؟

اهمیت پژوهش

اشتغال زنان در فعالیتهای اقتصادی خارج از چارچوب خانواده که در طی چند دهه گذشته، به ویژه در جوامع شهری اهمیت یافته مسائلی را مطرح کرده است که به دلیل اهمیت، موضوع پژوهشهای متعددی قرار گرفته است.

حفظ بهداشت روانی زن و فراهم آوردن شرایط سلامت روان و رفتار در خانواده نقش اساسی دارد چرا که کوچکترین واحد جامعه است و هر نوع پیامدی در خانواده نتیجه‌اش به جامعه برمی‌گردد.

امروزه حمایت رسمی از اشتغال زنان، به طور عمده توسط «سازمان بین‌المللی کار»^۱ صورت می‌گیرد؛ چون پس از انقلاب صنعتی و کشانده شدن زنان به کار در صنایع، حمایت از ایشان در برابر برخی خطرهای و تنظیم مقررات ویژه در مورد شرایط کار آنان جس می‌شد (سفیری، ۱۳۷۷).

تحقیق و بررسی نابسامانیهای به وجود آمده در خانواده که به واسطه شاغل بودن آنان با آن روبه‌رو هستیم، اینکه چگونه زنان می‌توانند نقش حرفه‌ای و خانوادگی خود را از هم تفکیک کنند اهمیت این تحقیق را روشن می‌سازد لذا بررسی عواملی که باعث کاهش رضایت از زندگی شود و خانواده‌ها را در معرض نابسامانی و از هم پاشیدگی قرار دهد و بررسی عوامل تأثیرگذار بر فرسودگی شغلی زنان شاغل ضروری به نظر می‌رسد.

^۱. International Labour Organization

هدف پژوهش

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر تعدد نقش در زنان شاغل در بخش صنعت بر فرسودگی شغلی و رضایت زناشویی در آنان می باشد. با روشن شدن رابطه بین متغیرهای مورد بررسی این تحقیق، ضمن شناخت بیشتر از مسائل مورد نظر و روشن شدن یکی از عوامل مربوط به مشکلات شغلی و خانوادگی افراد، می توان پیشنهادهای و راهکارهایی را برای کاهش اثرات منفی تعدد نقش ارائه و جستجو کرد.

فرضیه های پژوهش:

- ۱- زنان متاهل (با تعدد نقش) با فرسودگی شغلی بیشتری مواجه هستند.
- ۲- زنان شاغل متاهل (با تعدد نقش) از رضایت زناشویی کمتری نسبت به زنان خانه دار برخوردار هستند.

متغیرهای پژوهش:

متغیر مستقل: تعدد نقش

متغیرهای وابسته: فرسودگی شغلی - رضایت از زندگی زناشویی

تعاریف مفهومی و عملیاتی

نقش: کارکردهایی که یک شخص هنگام اشغال یک پست یا مقام در یک زمینه اجتماعی خاصی باید انجام دهد و مجموعه ای از تجویزهایی که رفتار مطلوب اشغال کننده یک جایگاه را مشخص می کنند نقش گفته می شود (کریمی، ۱۳۸۵).

تعدد نقش:

کارکردهای مختلفی همانند نقش مادری، همسری، کارمندی، دانشجویی که فرد همزمان می پذیرد و ممکن است در حیطه ای از زندگی فرد اختلال ایجاد کند و یا موجب اختلال در انجام وظایف مربوط به نقش های مختلف شود. در این پژوهش مصادیق تعدد نقش برای زنانی در نظر گرفته شده که همزمان حداقل دو نقش یا وظیفه تمام وقت را به عهده داشتند و شامل زنان شاغل متأهل که دارای یک شغل تمام وقت در بیرون از منزل بودند و همچنین متأهل و دارای فرزند و همسر هستند در مقایسه با زنان شاغلی که مجرد بودند و همچنین متأهل بودند و دارای فرزند و همسر هستند در مقایسه با زنان شاغلی که مجرد بودند و همچنین زنان متأهل خانه داری که اشتغال نداشتند.